

ശ്രീഃ  
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ  
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ  
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര  
പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ ബാലകാണ്ഡേ

॥ അഷ്ടാദശഃ സർഗഃ ॥

*This document has been prepared by*

*Sunder Kidāmbi*

*with the blessings of*

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

*His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam*

ശ്രീഃ  
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ  
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ  
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര  
പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

## ॥ അഷ്ടാദശഃ സർഗഃ ॥

സമാഗതാൻ ഭൂപാലാനുഷൃംഗം ച വിസർജ്യ സപത്നീകസ്യ  
രാജ്ഞഃ സ്വപുർയാമാഗമനം  
ശ്രീരാമഭരതലക്ഷ്മണശത്രുഘ്നാനാം  
ജൻമസംസ്കാരശീലഗുണാനാം ച വർണനം, രാജ്ഞഃ സഭായാം  
വിശ്വാമിത്രസ്യാഗമനം സത്കാരശ്ച

നിർവൃത്തേ തു ക്രതൗ തസ്മിൻ  
ഹയമേധേ മഹാത്മനഃ |  
പ്രതിഗൃഹ്യാമരാ ഭാഗാൻ  
പ്രതിജഗ്മുർയഥാഗതം || 1.18.1 ||

സമാപ്തദീക്ഷാനിയമഃ  
പത്നീഗണസമൻവിതഃ |  
പ്രവിവേശ പുരീം രാജാ  
സഭ്യത്യബലവാഹനഃ || 1.18.2 ||

യഥാർഹം പൂജിതാസ്തേന  
രാജ്ഞാ ച പൃഥിവീശ്വരാഃ |  
മുദിതാഃ പ്രയയുർദേശാൻ  
പ്രണമ്യ മുനിപുംഗവം || 1.18.3 ||

ശ്രീമതാം ഗച്ഛതാം തേഷാം  
 സ്വഗൃഹാണി പുരാത് തതഃ |  
 ബലാനി രാജ്ഞാം ശുഭ്രാണി  
 പ്രഹൃഷ്ടാനി ചകാശിരേ || 1.18.4 ||

ഗതേഷു പൃഥിവീശേഷു  
 രാജാ ദശരഥഃ പുനഃ |  
 പ്രവിവേശ പുരീം ശ്രീമാൻ  
 പുരസ്കൃത്യ ദ്വിജോത്തമാൻ || 1.18.5 ||

ശാന്തയാ പ്രയയാ സാർധ -  
 മൃഷ്യശൃംഗഃ സുപൂജിതഃ |  
 അൻവീയമാനോ രാജ്ഞാഥ  
 സാനുയാത്രേണ ധീമതാ || 1.18.6 ||

ഏവം വിസൃജ്യ താൻ സർവാൻ  
 രാജാ സമ്പൂർണമാനസഃ |  
 ഉവാസ സുഖിതസ്തത്ര  
 പുത്രോത്പത്തിം വിചിന്തയൻ || 1.18.7 ||

തതോ യജ്ഞേ സമാപ്തേ തു  
 ഋതൂനാം ഷട് സമത്യയുഃ |  
 തതശ്ച ദ്വാദശേ മാസേ  
 ചൈത്രേ നാവമികേ തിഥൗ || 1.18.8 ||

നക്ഷത്രേദിതിദൈവത്യേ  
 സ്വോച്ചസംസ്ഥേഷു പഞ്ചസു |  
 ഗ്രഹേഷു കർക്കടേ ലഗ്നേ  
 വാക്പതാവിനൂനാ സഹ || 1.18.9 ||

പ്രോദ്യമാനേ ജഗന്നാഥം  
 സർവലോകനമസ്കൃതം |  
 കൗസൽയാജനയദ് രാമം  
 ദിവ്യലക്ഷണസംയുതം || 1.18.10 ||

വിഷ്ണോരർധം മഹാഭാഗം  
 പുത്രമൈക്ഷ്യാകുനന്ദനം |  
 ലോഹിതാക്ഷം മഹാബാഹും  
 രക്തോഷ്ഠം ദുന്ദുഭിസ്വനം || 1.18.11 ||

കൗസൽയാ ശുശുഭേ തേന  
 പുത്രേണാമിതതേജസാ |  
 യഥാ വരേണ ദേവാനാ -  
 മദിതിർവജ്രപാണിനാ || 1.18.12 ||

ഭരതോ നാമ കൈകേയോം  
 ജജേതേ സത്യപരാക്രമഃ |  
 സാക്ഷാദ് വിഷ്ണോശ്ചതുർഭാഗഃ  
 സർവൈഃ സമുദിതോ ഗുണൈഃ || 1.18.13 ||

അഥ ലക്ഷ്മണശത്രുഘ്നൗ  
 സുമിത്രാജനയത് സുതൗ |  
 വീരൗ സർവാസ്ത്രകുശലൗ  
 വിഷ്ണോരർധസമൻവിതൗ || 1.18.14 ||

പുഷ്പേ ജാതസ്തു ഭരതോ  
 മീനലഗ്നേ പ്രസന്നധീഃ |  
 സാർവപേ ജാതൗ തു സൗമിത്രീ  
 കുലീരേഭ്യുദിതേ രവൗ || 1.18.15 ||

രാജന്തഃ പുത്രാ മഹാത്മാന -

ശ്ചത്യാരോ ജജ്ഞിരേ പൃഥക് |

ഗുണവന്തോനൂരുപാശ്ച

രുച്യാ പ്രോഷ്ഠപദോപമാഃ || 1.18.16 ||

ജഗുഃ കലം ച ഗന്ധർവാ

നന്യതുശ്ചാപ്സരോഗണാഃ |

ദേവദുന്ദയോ നേദുഃ

പുഷ്പവൃഷ്ടിശ്ച ഖാത് പതത് || 1.18.17 ||

ഉത്സവശ്ച മഹാനാസീ -

ദയോധ്യായാം ജനാകുലഃ |

രഥ്യാശ്ച ജനസംബാധാ

നടനർതകസങ്കുലാഃ || 1.18.18 ||

ഗായനൈശ്ച വിരാവിൺഭയോ

വാദനൈശ്ച തഥാപരൈഃ |

വിരേജൂർവിപുലാസ്തത്ര

സർവരത്നസമൻവിതാഃ || 1.18.19 ||

പ്രദേയാംശ്ച ദദൗ രാജാ

സൂതമാഗധവന്ദിനാം |

ബ്രാഹ്മണേഭ്യോ ദദൗ വിത്തം

ഗോധനാനി സഹസ്രശഃ || 1.18.20 ||

അതീത്യൈകാദശാഹം തു

നാമകർമ്മ തഥാകരോത് |

ജ്യേഷ്ഠം രാമം മഹാത്മാനം

ഭരതം കൈകയിസുതം || 1.18.21 ||

സൗമിത്രിം ലക്ഷ്മണമിതി  
 ശത്രുഘ്നമപരം തഥാ |  
 വസിഷ്ഠഃ പരമപ്രീതോ  
 നാമാനി കുരുതേ തദാ || 1.18.22 ||

ബ്രാഹ്മണാൻ ഭോജയാമാസ  
 പൗരജാനപദാനപി |  
 അദദദ് ബ്രാഹ്മണാനാം ച  
 രത്നൗഘമമലം ബഹു || 1.18.23 ||

തേഷാം ജൻമക്രിയാദീനി  
 സർവകർമാൺയകാരയത് |  
 തേഷാം കേതുരിവ ജ്യേഷ്ഠോ  
 രാമോ രതികരഃ പിതुഃ || 1.18.24 ||

ബഭൂവ ഭൂയോ ഭൂതാനാം  
 സ്വയംഭൂരിവ സമ്മതഃ |  
 സർവേ വേദവിദഃ ശൂരാഃ  
 സർവേ ലോകഹിതേ രതാഃ || 1.18.25 ||

സർവേ ജ്ഞാനോപസമ്പന്നാഃ  
 സർവേ സമുദിതാ ഗുണൈഃ |  
 തേഷാമപി മഹാതേജാ  
 രാമഃ സത്യപരാക്രമഃ || 1.18.26 ||

ഇഷ്ടഃ സർവസ്യ ലോകസ്യ  
 ശശാങ്ക ഇവ നിർമലഃ |  
 ഗജസ്കന്ധ്യശ്ചപൃഷ്ഠോ ച  
 രഥചരയാസു സമ്മതഃ || 1.18.27 ||

ധനുർവേദേ ച നിരതഃ

പിതൃഃ ശുശ്രൂഷണേ രതഃ |

ബാൽയാത് പ്രഭൃതി സുസ്നിഗ്ധോ

ലക്ഷ്മണോ ലക്ഷ്മിവർധനഃ || 1.18.28 ||

രാമസ്യ ലോകരാമസ്യ

ഭ്രാതൃർയേഷ്ഠസ്യ നിത്യശഃ |

സർവപ്രിയകരസ്തസ്യ

രാമസ്യാപി ശരീരതഃ || 1.18.29 ||

ലക്ഷ്മണോ ലക്ഷ്മിസമ്പന്നോ

ബഹിഃപ്രാണ ഇവാപരഃ |

ന ച തേന വിനാ നിദ്രാം

ലഭതേ പുരുഷോത്തമഃ || 1.18.30 ||

മൃഷ്ടമന്നമുപാനീത -

മശ്നാതി ന ഹി തം വിനാ |

യദാ ഹി ഹയമാരുഘോ

മൃഗയാം യാതി രാഘവഃ || 1.18.31 ||

അഥൈനം പൃഷ്ഠതോഭൃത്യതി

സധനുഃ പരിപാലയൻ |

ഭരതസ്യാപി ശത്രുഘ്നോ

ലക്ഷ്മണാവരജോ ഹി സഃ || 1.18.32 ||

പ്രാണൈഃ പ്രിയതരോ നിത്യം

തസ്യ ചാസീത് തഥാ പ്രിയഃ |

സ ചതുർഭിർമഹാഭാഗൈഃ

പുത്രൈർദശരഥഃ പ്രിയൈഃ || 1.18.33 ||

ബഭൂവ പരമപ്രീതോ

ദേവൈരിവ പിതാമഹഃ |

തേ യദാ ജ്ഞാനസമ്പന്നാഃ

സർവേ സമുദിതാ ഗുണൈഃ || 1.18.34 ||

ഹീമന്തഃ കീർത്തിമന്തശ്ച

സർവജ്ഞാ ദീർഘദർശിനഃ |

തേഷാമേവബ്രുവാവാണാം

സർവേഷാം ദീപ്തതേജസാം || 1.18.35 ||

പിതാ ദശരഥോ ഹൃഷ്ടോ

ബ്രഹ്മാ ലോകാധിപോ യഥാ |

തേ ചാപി മനുജവ്യാഘ്രാ

വൈദികാധ്യയനേ രതാഃ || 1.18.36 ||

പിതൃശുശ്രൂഷണരതാ

ധനുർവേദേ ച നിഷ്ഠിതാഃ |

അഥ രാജാ ദശരഥ -

സ്തേഷാം ദാരക്രിയാം പ്രതി || 1.18.37 ||

ചിന്തയാമാസ ധർമാത്മാ

സോപാധ്യായഃ സബാന്ധവഃ |

തസ്യ ചിന്തയമാനസ്യ

മന്ത്രിമധ്യേ മഹാത്മനഃ || 1.18.38 ||

അഭ്യാഗച്ഛൻമഹാതേജാ

വിശ്വാമിത്രോ മഹാമുനിഃ |

സ രാജേണാ ദർശനാകാങ്ക്ഷീ

ദ്വാരാധ്യക്ഷാനുവാച ഹ || 1.18.39 ||

ശീഘ്രമാഖ്യാത മാം പ്രാപ്തം  
 കൗശികം ഗാധിനഃ സുതം |  
 തച്ഛൂത്വാ വചനം തസ്യ  
 രാജേന്താ വേശ്മ പ്രദുദ്രുവുഃ || 1.18.40 ||

സംഭ്രാന്തമനസഃ സർവേ  
 തേന വാക്യേന ചോദിതാഃ |  
 തേ ഗത്വാ രാജഭവനം  
 വിശ്വാമിത്രമൃഷിം തദാ || 1.18.41 ||

പ്രാപ്തമാവേദയാമാസു -  
 ര്നൃപായേക്ഷ്യാകവേ തദാ |  
 തേഷാം തദ് വചനം ശ്രുത്വാ  
 സപുരോധാഃ സമാഹിതഃ || 1.18.42 ||

പ്രത്യുജ്ജഗാമ സംഹഷ്ടോ  
 ബ്രഹ്മാണമിവ വാസവഃ |  
 സ ദൃഷ്ട്വാ ജ്വലിതം ദീപ്ത്വാ  
 താപസം സംശിതവ്രതം || 1.18.43 ||

പ്രഹൃഷ്ടവദനോ രാജാ  
 തതോഽർഘ്യമുപഹാരയത് |  
 സ രാജന്തഃ പ്രതിഗൃഹ്യാർഘ്യം  
 ശാസ്ത്രദൃഷ്ടേന കർമണാ || 1.18.44 ||

കുശലം ചാവ്യയം ചൈവ  
 പര്യപൃച്ഛന്നരാധിപം |  
 പുരേ കോശേ ജനപദേ  
 ബാന്ധവേഷു സുഹൃത്സു ച || 1.18.45 ||

കുശലം കൗശികോ രാജന്തഃ  
 പര്യപൃച്ഛത് സുധാർമികഃ |  
 അപി തേ സന്നതാഃ സർവേ  
 സാമന്തരിപവോ ജിതാഃ || 1.18.46 ||

ദൈവം ച മാനുഷം ചൈവ  
 കർമ്മ തേ സാധ്യനുഷ്ഠിതം |  
 വസിഷ്ഠം ച സമാഗമ്യ  
 കുശലം മുനിപുംഗവഃ || 1.18.47 ||

ഋഷീംശ്ച താൻ യഥാൻയായം  
 മഹാഭാഗ ഉവാച ഹ |  
 തേ സർവേ ഹൃഷ്ടമനസ -  
 സ്തസ്യ രാജേന്താ നിവേശനം || 1.18.48 ||

വിവിശുഃ പൂജിതാസ്തേന  
 നിഷേദുശ്ച യഥാർഹതഃ |  
 അഥ ഹൃഷ്ടമനാ രാജാ  
 വിശ്വാമിത്രം മഹാമുനിം || 1.18.49 ||

ഉവാച പരമോദാരോ  
 ഹൃഷ്ടസ്തമഭിപൂജയൻ |  
 യഥാമൃതസ്യ സമ്പ്രാപ്തി -  
 ര്ത്ഥമാ വർഷമനുദയേ || 1.18.50 ||

യഥാ സദൃശദാരേഷു  
 പുത്രജൻമാപ്രജസ്യ വൈ |  
 പ്രണഷ്ടസ്യ യഥാ ലാഭോ  
 യഥാ ഹർഷോ മഹോദയഃ || 1.18.51 ||

തഥൈവാഗമനം മന്യേ  
 സ്വാഗതം തേ മഹാമുനേ |  
 കം ച തേ പരമം കാമം  
 കരോമി കിമു ഹർഷിതഃ || 1.18.52 ||

പാത്രഭൂതോസി മേ ബ്രഹ്മൻ  
 ദിഷ്ട്വാ പ്രാപ്തോസി മാനദ |  
 അദ്യ മേ സഫലം ജൻമ  
 ജീവിതം ച സുജീവിതം || 1.18.53 ||

യസ്മാദ് വിപ്രേന്ദ്രമദ്രാക്ഷം  
 സുപ്രഭാതാ നിശാ മമ |  
 പൂർവ രാജർഷിശബ്ദേന  
 തപസാ ദ്യാതിതപ്രഭഃ || 1.18.54 ||

ബ്രഹ്മർഷിത്വമനുപ്രാപ്തഃ  
 പൂജ്യോസി ബഹുധാ മയാ |  
 തദദ്ഭുതമഭൂദ് വിപ്ര  
 പവിത്രം പരമം മമ || 1.18.55 ||

ശുഭക്ഷേത്രഗതശ്ചാഹം  
 തവ സന്ദർശനാത് പ്രഭോ |  
 ബ്രൂഹി യത് പ്രാർഥിതം തുഭ്യം  
 കാർയമാഗമനം പ്രതി || 1.18.56 ||

ഇച്ഛാമ്യനുഗൃഹീതോഹം  
 ത്വദർഥം പരിവൃദ്ധയേ |  
 കാർയസ്യ ന വിമർശം ച  
 ഗന്തുമർഹസി സുവ്രത || 1.18.57 ||

കർതാ ചാഹമശേഷേണ

ദൈവതം ഹി ഭവാൻ മമ |

മമ ചായമനുപ്രാപ്തോ

മഹാനഭ്യുദയോ ദ്വിജ |

തവാഗമനജഃ കൃത്സ്നോ

ധർമശ്ചാനുത്തമോ ദ്വിജ || 1.18.58 ||

ഇതി ഹൃദയസുഖം നിശമ്യ വാക്യം

ശ്രുതിസുഖമാത്മവതാ വിനീതമുക്തം |

പ്രഥിതഗുണയശാ ഗുണൈർവിശിഷ്ടഃ

പരമജ്ഞിഃ പരമം ജഗാമ ഹർഷം || 1.18.59 ||

|| ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ

ബാലകാണ്ഡേ അഷ്ടാദശഃ സർഗഃ ||